

כח א ב מ"י פ"ט מהל'
כל ה' התקדש ה' ע
וע"כ צ"ל:

מוסף רש"י

אלא עולי עין. מוקלוקן
מן העין שזיהו שולטם כהן
(בכמה כ) שלטון על
העין ולא העין עולה כהן
(שם ה): עולין למעלה מן
העין והיא מלמטה שז"ל
אלה יוכלו לשלט כהן
(ב"מ סד. ונע"ז ורשב"ט
ב"ב ק"ח).

תוספות שאנן

ואין איש מאנשי הבית
יש במדרש שבדק יוסף
עצמו ולא מצא מעשה
שלו איש שלא היה
לו מילה שצא עצמו
שפתוס: שגד באכסניות
בארץ נבירה: מופים מפרש
בתנאים שהיה פיו כשל
אביו בהלכות שקבל משם
ונכר: אשתו איהו בלשון
הקדש. צ"ע א"י הו'
ע' לשון חרן מלשון
הקדש דהא הוה לא הוה
ידע ליה ואמר בסוכה
ש"י מרים שמקריבין בחג
הסוכות כנגד ע' אומות
חרן מירשאל ואמר נבי
בסדר פנחס דמנה ס"ה
משפחות בישראל וע'
באומות היינו דכתיב כי
אחם המעט ה' משפחות
מעט מכל העמים:

לעשות צרכיו. נראה משום דהוליוו נשטון צ"ל וצ"ל הצ"ת
קא דייק נמי דלעשות לרכיו נכנס: באותה שעה
באתה דיוקנו של אביו. כמד רבינו משה הדרשן ואין איש מאנשי הבית
לנשם צבית דמשמע דוקא מאנשי הבית לא היה עם מכלל דלשם אחר

שלא מאנשי הבית כלומר חלוק ומופלג
ממורת אנשי הבית היה עם זהו דמות
דיוקנו של אביו ותימה קצת מנלן דנראה
לו בחלון ושמה מדכתיב צבית דמשמע
צבית לא (ס): איתשיל נמי
אדרדך ואע"ג דלא ניהא ליה.
ומימה הלל לא היה יכול לישאל על
נדרו כי אם מדעתו של פרעה כמו
ההוא מעשה דלנדיקוה ונכודנדר
דמימי הסם וימיהו מהכא משמע
ס' דהוה צפניו דלמר צפ' ר' אליעזר
צנדרים (דף סה). המודל הנאה
מתכרו א"ן ממירין לו אלא צפניו
פ"י צפניו ואפילו בעל כרחו ומימי
תימה לומר דהגודר על דעת מצירו
ממירין לו שלא מדעת מצירו ושמה
אוקמיה במלמט דגיוס ענלמט
שגמנו כן מימו לא היה יכול לישאל
עליו אי לא ניחא ליה לפרעה:
והיו

תשלוט בכס עין הרע אמרו ליה ⁶ ורעיה דיוסף לא שלמא ביה עינא בישא
דכתיב ² בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואמר ר' אבהו אל תהי קורא עלי
עין אלא עולי עין רבי יוסי בר' חנינא אמר מהכא ³ וידגו לרוב בקרב הארץ
מה דגים שבים מים מכסין עליהן ואין העין שולטת בהן אף ורעו של יוסף
אין העין שולטת בהן הני חמשים אותיות חמשים נבי העין שולטת בהן א"ר יצחק
דיוסף הוסיפו לו אות אחת שנאמר ⁴ ועדות ביהוסף שמו בצאתה א"ר ארץ
מצרים מתקוף לה רב נחמן בר יצחק כתולדותם בעינן אלא כל התורה כולה
בנימין כתיב והכא בנימין שלם כרכתיב ⁵ ואביו קרא לו בנימין ⁶ אמר רב חנא
בר בינא א"ר שמעון חסידא יוסף שקידש שם שמים בסתר הוסיפו עליו אות
אחת משמו של הקב"ה ⁶ יהודה שקידש שם שמים בפרהסיא נקרא כולו על
שמו של הקב"ה יוסף מאי היא דכתיב ⁷ ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות
מלאכתו א"ר יוחנן מלמד ששניהם לדבר עבירה נתכוונו ויבא הביתה לעשות
מלאכתו ⁸ רב ושמואל חד אמר לעשות מלאכתו ממש וחד אמר לעשות
צרכיו נכנס ואין איש מאנשי הבית וגו' אפשר בית גדול כביתו של אותו
רשע לא היה בו איש תנא דבי ר' ישמעאל אותו היום יום חגם היה והלכו
כולן לבית עבודת כוכבים שלהם והיא אמרה להן חולה היא אמרה אין לי
יום שניזקק לי יוסף כיום הזה ⁹ ותתפשהו בבגדו לאמר וגו' באותה שעה
באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון אמר לו יוסף עתידין אחיך שיכתבו
על אבני אפוד ואתה ביניהם רצונך שימחה שמך מביניהם ותקרא רועה זונות
¹⁰ דכתיב ¹¹ ורועה זונות יאבד הון מיד ¹² ותשב באיתן קשתו א"ר יוחנן משום ר'
מאיר ששבה קשתו לאיתנו ויפוזו ורועי ידיו נעץ ידיו בקרקע ויצאה שכבת
זרעו מבין ציפורני ידיו מידי אביו יעקב מי גרם לו שיוקק על אבני אפוד
אלא אביו יעקב משם רועה אבן ישראל משם זכה ונעשה רועה שנאמר
¹³ ורועה ישראל האוינה נוהג בצאן יוסף תניא היה ראוי יוסף לצאת ממנו ו"ב
שבמים כדרך שיצאו מיעקב אביו שנאמר ¹⁴ אלה תולדות יעקב יוסף אלא
שיצא שכבת זרעו מבין ציפורני ידיו ואעפ"כ יצאו מבנימין אחיו וכולן נקראו
על שמו שנאמר ¹⁵ ובני בנימין בלע ובכר ואשבל וגו' בלע שנבלע בין האומות
ובכר בכור לאמו היה ואשבל ששבאו אל גרא שגר באכסניות ונעמן שנעים
ביותר אחי וראש אחי הוא וראשי הוא מופים וחופים הוא לא ראה בחופתי
ואני לא ראיתי בחופתי וארד שירד לבין אומות העולם א"ר וארד ¹⁶ שפניו
דומין לוודד א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן בשעה שאמר לו פרעה
ליוסף ¹⁷ ובלעדיך לא ירים איש את ידו וגו' אמרו איצטגניני פרעה עבר שלקחו
רבו בעשרים כסף תמשילוהו עליו אמר להן גונו מלכות אני רואה בו אמרו
לו א"כ יהא יודע בשבעים לשון בא גבריאול ולימדו שבעים לשון לא הוה
קנמר הוסיף לו אות אחת משמו של הקב"ה ולמד שנאמר ¹⁸ ועדות ביהוסף
שמו בצאתו על ארץ מצרים ¹⁹ (שפת לא ידעתי אשמע) ולמחר כל לישנא דאישתעי פרעה בהדיה אהדר ליה
אישתעי איהו בלשון הקדש לא הוה קא ידע מאי הוה אמר א"ל אנמרי אנמריה ולא גמר אמר ליה אישתבע לי
דלא מגלית אישתבע לו כי א"ל ²⁰ אביו השביעני לאמור א"ל זיל איתשיל אישבעתך אמר ליה ואיתשילי נמי אדירך
ואע"ג דלא ניהא ליה א"ל עלה וקבור את אביך כאשר השביעך יהודה מאי היא דתניא היה ר"מ אומר כשעמדו
ישראל על הים היו שבמים מנצחים זה עם זה אומר אני יורד תחלה לים וזה אומר אני יורד תחלה לים קפץ

לא כדרך שחלוקין בחומש הפקודים. כלומר לא כדרך שפקודים
בחומש הפקודים הוא ספר וידבר שנסדרו צראשו אלה שמות האנשים
אשר יעמדו וגו' (במדבר 6): בחומש שני. בתחילת ואלה שמות. לרובין
שמעון לוי יהודה ויששכר וחזקון בלחמ מן בשניה צנימין דן ופתלי
גד ואשר ויוסף: א"כ מה ס"ל

כחולדוס. הואיל ולא כדרך ליתמן
נסדרו: מיוכח דרב כהנא. לכולי
ענלמט א"ן זה סדר הר גריזים והר
עיבל דלילו סדר הר גריזים שמעון
ולוי יהודה יששכר ויוסף וצנימין וזהר
ועפתי: מרובס מהליו כו'. והיינו
דקאמר והחליו אל מול הר עיבלו
החליו ממוטע שכתביו: מפני שלוי
למטה. זקני כהונה ולויה היו עם
הארון צין שני ההרים כלקמנו: כל
שקן דכנני לכו. חליו על העין גרזים
שהרי שצט לוי מהן היה: אלא הכי
קאמר אע"פ שצט לוי למטה. אפי"ה
חליו של הר גריזים מרובס מפני
שיוסף עממן ומרובין היו: וידברו
בני יוסף וגו'. סופו דקרא ואני עם
רב אשר עד כה צרכני ה': עולי
עין. עולין על העין ואין העין עולה
עליהם: וידגו לרוב. כן נכרן יעקב
למנשה ואפרים: צניר חדל הווי.
אלכן השניה קאי: כחולדוס צנין.
כשמות אשר קרא להם אפי"ה:
בספר. שנתחיל עם הערוה והעמיד
על ענמו וככס את יצרו: הוה
שקידש שם שמים כפרהסיא. אלא
היס כלקמנו: נקרא כולו. שם כן
ארכנא אותיות כלול צמנו של יהודה:
לדבר עזירה. והאי מללכמו תשמיש:
מלאכמו משם. מלאכה: לרכיו.
תשמיש: יאבד הון. שם טוב שהוה
יקר מכל הון: קסמו. שכנת זרעו
על שם שזורה כחן: ויפוזו. לשון
ויפוזו שהיו"ן והלד"ן מתחלפין כמו
זעקת זעקת: שנעץ אלצטוסי
בקרקע. ונסמן עליהן כדי שיתמסר
ויערד צלערו ויעצור מוקף יצרו:
מיד אצירותו של יעקב. משם זכה
להיות רועה ומשם זכה להיות צלכן
מאנשי ישראל: רועה ישראל האוינה.
כלפי שכניה נלמד: נוהג כללן יוסף.
קרי כללן יוסף המנהיגים כללנו של
יוסף. אלמט מיקרו ישראל אלנו של
יוסף והוה הרועה: אלה תולדות
יעקב יוסף. תולדות שאלו מעקב
כנגדן רלוי ללחט מיוסף: וף על
פי כן ילאו מבנימין אחיו. אומן
עשרה שפיתחו מיוסף צעק אלצטומו:
שגר כאכסניא. צלכן נכריה:
מופוס. מפרס צמדדש רבי מנחמוס
שהיה פיו כפי יעקב חנינו חלכות
שקיצל משם ועבר: אלצטונינוס.
חכמים וחופים כוככים ויודעים
בחקמת המלות: גונו מלכות. גונו
מלכות בחכמה גזורה ויפוי: עדוס
כיוסף שמו. ספייה דקרא שפת לא
ידעתי אשמע: אישיל אישבעתך.
השאל לחכמים שיתוהו לך:
אושפימן

הנהגות הב"ח
(6) נבי יהודה שקידש. נ"ב
ע"ל כפ"ק דף ע"ב:

6) צ"ב ק"ח: צ"מ פד.
בכמה כ. נה: (8) [על י.].
8) שם מע: (7) ופי ה'ה
שפתו מופ' יג'טן קמ. ד"ה
[ומפ']. (8) [שפת קמ].
1) רש"ל (מ"ו.) ויהוסע"ן.
2) פי מרש"י נע"י. (8) דף
1.1.1. (דף 1.1.1.) ופי צ"ב
ז"ל (8) רש"ל. (8) [נ"ל]
אלן חלון יהוה. (8) [נבדדים
ס"ה.] (8) [נ"ל דלחן].

תורה אור השלם

1. וידברו בני יוסף את
יהושע לאמר מדיע
נתתה לי נחלה גורל
אחר וחקל אחר ואני עם
רב עד אשר עד כה
פרכני? יהושע ח' ד'
2. כן פירש יוסף בן פרת
עלי עין כגון יצירה עלי
שור: בראשית מט כב
3. המלאך הגדול אתי
מקל רע יצחק את
הנערים ויקרא בדם שמי
וישם אבתי אברהם
ויצחק וירדו לרב בקרב
הארץ: בראשית מט טז
4. עדות ביהוסף שמו
בצאתו על ארץ מצרים
שפת לא ידעתי אשמע.
תהלים פא ו
5. ויהי בצאת נפשה כי
מתה ותקרא שמו כן
אני ואביו קרא לו
בנימין: בראשית לה יח
6. ויהי כהיום הזה ויבא
הביתא לעשות מלאכתו
ואין איש מאנשי הבית
שם בבית:
7. ותתפשהו בבגדו
לאמר שכבה עמי ונתנו
בגדו בך וינס יצא
החוצה: בראשית לט יב
8. איש אהב אהב
ישפח אביו ורעה זונות
יאבד הון: משל כט
9. ותשב באיתן קשתו
ויפוזו ורועי ידיו מידי
אביו יעקב משם רעה
אבן ישראל:
10. רעה ישראל
האוינה נהג בצאן יוסף
ישב הכרובים הופיעה:
תהלים פ ב
11. אלה תולדות יעקב
יוסף בן שבע עשרה שנה
יהי רעה את אחיו בצאן
והוא נער את בני בלחה
ואת בני זלפה נשי אביו
ויבא יוסף את דבתם
רעה אל אביהם:
12. ובני בנימין בלע
ובכר ואשבל גרא ועמון
אחי וראש מופים חופים
וארד: בראשית מו כא
13. ויאמר פרעה אל
יוסף אני פרעה ובלעדיך
לא ירים איש את ידו
ואת רגלו בכל ארץ
מצרים:
14. אבי השביעני לאמר
נהג אנכי מת בקבריך
אשר קברתי לי בארץ
פנען שמה תקברתי
ועמדה אעלה נא ואקברה
את אבי ואשבה:
בראשית נה

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

(א) ועי' יומא י"ב וזבוחים
 (ב) (מוספתא פ"ח
 ע"ש) (ג) ממנו סב. כ"ח.
 (ד) (מנחות כו. עת: פסחים
 סג: סנהדרין י"ג. ט) (ז"ל
 את הפסוקת היא אומר וכו')
 (ו) (מוספתא פ"ח)
 (ז) (דברים כו. ט) (דברים
 כו. ט) (שם ה"ג) (שם ה"א)
 (ח) (ש"ל) (ט) (ש"ל)
 (י) (ש"ל) (ז) (ש"ל)

מוסף רש"י

ובעשה אושפיזין
 לגבורה. שהיה הארון
 נתון תלכו יומא י"ב.
 רבי אומר על בסמוך.
 שית' הדין של לבונה אלא
 הסדרים (מנחות כ"ח).
 כשהוא אומר וסוכת
 על הארון את הפסוקת.
 דלכא למחר על משת.
 דהא פסוקת מחילה היא
 להגדיל בין קדש ויין
 קדש הקדשים. הוא אומר
 על בסמוך. שהיה אלא
 הארון (ש"ל).

אושפיזין לגבורה. שנית קדשי הקדשים בניו במלקו: כהנא אפרים. שיראו לסמוך עליו וכחשו באמונתם: רד עם אל. ירד בים על שבתו בהקב"ה: ישראל ממשלוטו. דיהודה שנתקדש למשול בהן: שכבר נאמר לוי למעלה. משה כהן שמעון לוי ויהודה: שכבר נאמר לוי למעלה. בספר יהושע (ח) כדכתיב וכל ישראל חקניו עומדים מזה ומזה לארון נגד הכהנים והלוים חלמה כהנים ולוים למטה היו: הראוי לשרת. לשאת את הארון להיטו מן שלשים ועד בן חמשים: למטה. אלא הארון: אלו ואלו ישראל ולוים למטה היו כדכתיב בספר יהושע: על הר גריזים ועל הר עיבל. שכבר משה צמורה על בסמוך כדמפרש רש"י: על בסמוך. שהיה מושיב שני צידי לבונה בין שני הסדרים: וסוכת על הארון. על כרחק לאו על ממש דהאי מחילה הואי פרוכת ולא היה סך: ברוך ככלל נאמרו בהר גריזים ובהר עיבל ככלל ופרט ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת ארור אשר לא יקים הרי ככלל וכל אחת ואחת בפרט ברוך וארור ברוך אשר לא יעשה פסל ומסכה ארור אשר יעשה פסל ומסכה וכן כולן: ללמוד וללמד לשמור ולעשות. כל המצוות כולן טעונות ארבעה אלה ולמדתם אותם ושמתם לעשותם וכתוב ולמדתם אותם את בניכם וגו' הרי כאן ארבע מצוות לכל מצוה ועל כרחק נמסרו ארור וברוך ככלל ופרט ברוך אשר ילמדו ארור אשר לא ילמדו וכן ללמד וכן לשמור וכן לעשות ככל אחד ארבע ברימות ברית לברוך ככלל ברית לברוך בפרט ברית לארור ככלל ברית לארור בפרט: (מכאן הפירוש ש"ל ע"כ) ארבע וארבע ארבע ברימות ללמוד וללמד וכן ללמד הרי שמונה: שמונה ושמונה. הא איכא עוד שמונה לשמור ולעשות: וכן כשיני. כשנאמרו כל המצוות למשה נתנו כולן בארור וברוך ככלל ופרט: וכן בערכות מואב. כשאמר ליהודא כדכתיב (דברים ה) שאמר הירדו ארבע מואב הואיל משה וגו': שנאמר אלה דברי הכהנים וגו'. כתר קללות וברכות כתיב מלכד הכהנים וגו' אלא כדכתיב ערבות מואב וברכות וקללות כן ברית בחורב. דהר גריזים ודהר עיבל לא אינטיקין לאחרי קרא דעלה קאי ובה איירי. ושמתם את דברי הכהנים

והיו שרי יהודה רגמתם רונמין אותן. כך שניה צרייתא צמילתין משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיו לו שני בנים אחד גדול ואחד קטן אמר לקטן העמדיני עם הכן החמה אמר לגדול העמדיני בני שעות צא הקטן להעמידו עם הכן החמה ולא הניחו גדול אמר לו לא אמר לי אלא עד ג' שעות והקטן אמר לא אמר לי אלא עד הכן החמה מתוך שהיו עומדים להוציא נעדר אציהן אמר להן בני מכל מקום שיתכס לא כיוונתם אלא לכבודי אף אני לא אפקח את שכרם מה שזכר נטלו שצטו של צמינין שירד תחילה לים ששרתה שכינה במלקו שנאמר וכו' ומה שזכר נטלו שצטו של יהודה וזה למלכות שנאמר שרי יהודה רגמתם און חמתם אלא מלכות שנאמר באין דלשטר והלנישו לדניאל ארגונא (דניאל ה):

אי אפשר לומר לוי צמחה וכו'. ירושלמי ר"ש אומר שמעון ולוי מה שמעון כולו למעלה אף לוי כולו למעלה מה אני מקיים הדין תנייה נגד הכהנים והלוים כדאמר ר' יהושע בן לוי צעשרים וארבעה מקומות הכהנים נקראו לים וזה אחד מהן והכהנים הללוים בני דרוק וינמות טו:)

מאי ע' על בסמוך כרתניא רבי אומר וכו'. האי דלא מייתי מתניין דפרק שמי הלחם (מנחות ז). אלא שאלו אומר שם היו נותנין צידי לבונה של לחם הפנים ואטפחיים ריות בצמח קאי שהיו נותנין צידי לבונה של לחם הפנים אמרו לו והלא כבר נאמר ונתת על המערכת לבונה וזה אמר להם והלא כבר נאמר ועליו מטה מנשה י' לומר משום דכרייתא מפרש כהניא על בסמוך ונראה אפי' רבי מאיר ור' יהודה דפליגי ההם אלא שאלו ואמרי על ממש והכי משמע נמי כהקומן רבה (שם מ). כל היכא דאיכא למימר על ממש דלמרי' (י) על ממש דצעי שם רבי יצחק איברים שסדרן בלדי מערכה מהו אליבא דמאן דאמר על ממש לא מיבעי לך דעל העצים כתיב (י) ומי' הכא כולי עלמא מודו דעל בסמוך ולא אמרי' המצרכין על הר גריזים ממש והמקללים על הר עיבל כדאמרי' צירושלמי יכול אלו שצהר גריזים היו אומרים ברכות ואלו שצהר עיבל היו אומרים ברכות ואלו שצהר ארזים היו אומרים ברכות ואלו שצהר ארזים היו אומרים ברכות אמר חזקוני (שם דף ע"ב) השוחט את המודה לפניו ולחמה חוץ לחומה וכן בפרק תמיד נשחט (פסחים דף ע"ב) השוחט הפסח על החמץ לא שייכא להכא ונראה לר"י דרבי מודה נמי דכל על לכתחלה ולמנוה על ממש ושאי הכא דגזירת הכתוב היא וכדפרישית ובדיעבד מכשר על בסמוך דומיא דהיא דפרק שמי הלחם (מנחות דף ע"ב) דאם סידר מערכת לחם הפנים שמים של שבע שבע (א) אמר רבין רואין את העליונות כאלו אינן (א) והא צענין ונתת על המערכת לבונה מאי על בסמוך ורבי לטעמיה דאמר על בסמוך וגבי צידי לבונה טעמא נמי כיון דמשמע על בסמוך אמרי' דהאי על נמי לכתחילה בסמוך קאמר חדא שלא יפרוס הלחם ועוד (א) דכי ייבין בסמוך (א) הוין דרך כבוד עפי לפני מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא כדאמרי' ככל המנחות בנות מלה (שם סג) גבי כשני עזרת דכתיב והניף הכהן אותם על לחם הביכורים יכול ייח ככשים על גבי לחם תלמוד לומר על שני ככשים אי על שני ככשים יכול לחם על גבי ככשים תלמוד לומר על לחם הביכורים וכו' ר' חנינא אומר מניח הלחם בין שמי ייבוכיהם של ככשים ומניף ומנאל מקיים שני מקראות הללו אמר רבי לפני מלך ב"ו אין עושין [בין] לפני מני' עושין כן אלא מניח זה בלד זה ומניף והא צענין על אמר רב חסדא לרב המנונא לרב חסדא רבי לטעמיה דמניח וכו': רבי

1. שם בנימין צעיר רדם שרי יהודה רגמתם שרי זבלון שרי נתחלי: תהלים סח כח
 2. לבנימין אומר ידיר יי ישוב לבטח עליי חפץ עלי כל היום ובין בחפיו שכן: דברים לג יב
 3. סבבני בכחש אפרים ובמרהק בית ישראל ויהודה עד רד עם אל ועם קדושים נאמן: השע"ב א
 4. הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש: תהלים סט ב
 5. אל תשפטני שבלת מים ואל תבלעני מצולה ואל תאטר עלי באר פיה: תהלים סט טו
 6. ויאמר יי אל משה מה תצונו עלי דבר אל בני ישראל וישעו: שמות יד טו
 7. היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו: תהלים קיד ב
 8. אלה יעמדו לברך את העם על הר גריזים בעברכם את הירדן שמעון ולוי ויהודה ויששכר ויוסף ובנימין: דברים כז יב
 9. ונתת על המערכת לבנה ובה והימתה ללחם לאזכרה אשה ליה: יקרא כד ו
 10. ושמת שם את ארון העדות וסבת על הקאין את הפרכת: שמות ז ג

ברכות ואלו ואלו אומרים קללות יכול אלו שצהר גריזים היו עוין את ארבעים הברכות אמר חזקוני (שם דף ע"ב) השוחט את המודה לפניו ולחמה חוץ לחומה וכן בפרק תמיד נשחט (פסחים דף ע"ב) השוחט הפסח על החמץ לא שייכא להכא ונראה לר"י דרבי מודה נמי דכל על לכתחלה ולמנוה על ממש ושאי הכא דגזירת הכתוב היא וכדפרישית ובדיעבד מכשר על בסמוך דומיא דהיא דפרק שמי הלחם (מנחות דף ע"ב) דאם סידר מערכת לחם הפנים שמים של שבע שבע (א) אמר רבין רואין את העליונות כאלו אינן (א) והא צענין ונתת על המערכת לבונה מאי על בסמוך ורבי לטעמיה דאמר על בסמוך וגבי צידי לבונה טעמא נמי כיון דמשמע על בסמוך אמרי' דהאי על נמי לכתחילה בסמוך קאמר חדא שלא יפרוס הלחם ועוד (א) דכי ייבין בסמוך (א) הוין דרך כבוד עפי לפני מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא כדאמרי' ככל המנחות בנות מלה (שם סג) גבי כשני עזרת דכתיב והניף הכהן אותם על לחם הביכורים יכול ייח ככשים על גבי לחם תלמוד לומר על שני ככשים אי על שני ככשים יכול לחם על גבי ככשים תלמוד לומר על לחם הביכורים וכו' ר' חנינא אומר מניח הלחם בין שמי ייבוכיהם של ככשים ומניף ומנאל מקיים שני מקראות הללו אמר רבי לפני מלך ב"ו אין עושין [בין] לפני מני' עושין כן אלא מניח זה בלד זה ומניף והא צענין על אמר רב חסדא לרב המנונא לרב חסדא רבי לטעמיה דמניח וכו': רבי

כב א מ"י פ"ד מה' פלה ה' ע סמנ עשן כ ט"ע ע"ה ח"י ק"ה ע"ה י"ג ל' ב מ"י ע"ה ט' ל"א ג מ"י ע"ה ט' י

תוספות שאנין

אלא זה הבא על הערה
אשר איש והוליד ממזר
ומתוך ביטחו שאסור לבא
בקהל ואינו מוצא אשה
הולך לבין העמים ועובד
עבודת כוכבים ואורחים
אלו שעשוהו ללמוד פסל
ומסכה וכן דרוש כלם כל
אחת לפי פשטה אחת של
עניות כגון שוכב עם
חמותו ואשת אביו ועם
אחיות כלם באשת איש
ולמיקם בתרי אורחי שוכב
עם כל בהמה זו אשת איש
שעשה מעשה בהמה
שנאמרה מקל אברואמו
אב על אשת אב מולד
כאביו ואמו שגידלו
למפשה רעים משנה עיר
מפשה אשה ועירו ושיא
סומא בברך ואינה יודעת
הענין כמותו משיג גבול
רעה בא על אשת רעהו
הרי הוא מסיג גבול רעהו
הבא על אשת אביו או
על אשת אחיו לוקח שומד
להרוג נפש להיות עוקבה
אחר המנאף ולפתור לו
אשת איש וגורם לו מיתה.
מטה משפט גר יחוס פ"ה
איני יודע לדרשו ורבינו
שמשון קובץ מפי שזה
הבא על אשת אביו והוליד
מפנה בן ממזר ומתוך
שבנו ממזר הולך לרוד
בכור אחרת בארץ מרחק
באשר ימצאו ומנאף שהוא
גר יחוס שהוא כגר שאין
לו אב שזה שהוליד אינו
מורה שהוא בנו וגם אמו
אילנה שנאמרה על בבלה
וישבה עונה כאלמנות
חיות:

א) ז"ל מכה רעהו נמסר
גורס לו נלחם מעויו שמתות
בניקת מים המים לוקח
שומד להכות נפש וקח שומד
לחיות עוקב אחר המנאף וכו'.

רבי שמעון מוציא הר גריזים. הכי מקיים לה זירושלמי וכן היה ר"ש אומר אין לך כל דבר ודבר מן המורה שאין כרות עליה תקע"ו בריתות שמים עשרה בצדק ולא ידענה אמאי י"ב ושמה ברית כנגד כל שצטו ושצטו י"ב בצרור י"ב בכלל י"ב בפרט הרי מ"ח בריתות ללמוד וללמד לשמור ולעשות הרי קצ"ב בריתות וכן נהר סיני וכן ערבות מואב הרי תקע"ו בריתות:

ונשתלשו בערבות מואב.

וה"מ מאי אינטריך
למימר שלישי דערבות מואב והא לא איירי ר' ישמעאל בערבות מואב כלל יש לומר משום סיפא נקט לה דעני למימר אין לך כל דבר מזה ומזה: **רבי שמעון בן יהודה אומר.** ירושלמי עד כדון דברים שנכללו ונפרטו דברים שנכללו ולא נפרטו [אמר ליה] בן אמר ר' יוחנן משום ר' ישמעאל דבר שהיה בכלל ולא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו ולא אלא ללמד על הכלל כולו י"א אמר לו לא נדבר אחד דילמא בשני דברים נתמיה והכל בשני דברים אן קיימין אמר ר' נחמיה מניין דכתיב בסוף אמן כמו שזכור דבר אחד כתיב אשר לא יקום את דברי המורה וכי יש תורה נופלת רבי שמעון בן אליקים אומר זה המון שהוא עומד רבי שמעון בן חלפתא אמר זה ה' היתת שלמטה דלמיר רב הונא בר יהודה בשם שמואל דעל הדבר הזה קרע יאשיבו ולמיר עלי לקיים ר' אחא בשם ר' נחמיה בר חייה למד ולימד שמר ועשה והיתה סיפוקו צדו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור ר' ירמיה בשם רבי חייה בר' אבה לא למד ולא לימד לא שמר ולא עשה ולא היתה סיפוקו צדו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל צדו דלמיר רבי חנא א"ר ירמיה עמיד הקצ"ה לעשות כל דעלי מזה צילין של דעלי תורה שני' (קבלה ו) כי כלל החכמה כלל הכסף ואומר ען חיים היא למחזיקים בה (משלי ג): **אמר רב משרשיא ערבא וערבא דערבא.** דערבא כדמורה דהכי דעני למימר דלר"ש בן יהודה קבל עליו כל אחד מישראל לתר"ג מזה ט"ק"ח ריבוא ריבואות ות' אלפים ריבואות ומ"ג ריבואות ושבע אלפים ומאהים בריתות לשש מאות אלף ושש אלפים ומאהים שש מאות אלפים בשביל ערבותן אס יעברו עליהן ולרבי אליעזר דרבי שמעון ששים ריבוא פעמים ושש אלפים ותקנ"ה ברכה אחת קודמת א"ק"ה. ירושלמי יכול משתי אומרים נכרות היו אומרים קלות תלמוד לומר הנכרה והקלה קלה באחת ונכרה באחת:

ובאמר

אומר שלש ברכות ובמקדש ברכות

ארכעים ושמה בריתות. לכל אחד מישראל שש עשרה תלחא זימני מ"ח הוי: מולא הר גריזים. לפי שלא אמר יהושע עליהן כל המורה אלא מזה שצפרשה: ומכנים אהל מועד. שלאחר שהוקם המשכן נדבר הקצ"ה עם משה ביטו ולמדו כל המורה דכתיב וידבר ה' אליו מאהל מועד לומר ויקרא א):

כללות נאמרו בסניי. בתם נאמרה תורה בסניי ולא נאמרה לו כגון בסניי נאמר (שמות כ) וזכנת עליו את עולותיו ואת שלמיתו ולא פירש מתן דמים כילד הקדחת אימורים והפשט ונחמו ונחמו על כל עולה ונאמר ויקרא באהל מועד פירשה: ונאסלשו בערבות מואב. מפי משה לשראל. ת"ק סנייה ליה כר' ישמעאל הלך הר סיני והאל מועד מדא היא ור' שמעון ס"ל כר"ע הלך מרי וינהו: **ר"ש ברבי יהודה אומר ארכעים ושמה בריתות.** לכל אחד של שש מאות אלף ושלש אלפים ומאהים כמנין שהיו (בסניי) [במדבר] שכל אחד נעשה ערב על כל אחיו. ה"ג בתוספתא (פ"ח ע"ג) א"ר לדברי ר"ש בן יהודה אין לנו כל מזה ומזה שלא נכרתו עליה מ"ח בריתות של שש מאות אלף ושלש אלפים וחמש מאות וחמשים ויש בכל אחת שש מאות אלף ושלש אלפים חמש מאות וחמשים: מאי בינייהו. מאי מוסף רבי ונמאי פליגי: **אמר רב משרשיא ערבא וערבא דערבא.** אס נעשה כל אחד ערב על ערבותו של צדו או לא. רבי שמעון בן יהודה סבר לא נעשה כל אחד ערב על צדו אלא שימרו את המלות נמאל כל אחד ואחד ערב על מ"ח בריתות של כל אחד ואחד אבל לא נעשה כל אחד ואחד ערב על ערבותו של צדו אלא על עולותיו ונאמרו ר' שמעון שש אלפים ומאהים שש מאות אלף ושלש אלפים וחמש מאות וחמשים מאי בינייהו אמר רב משרשיא ערבא וערבא איכא בינייהו דרש רבי יהודה בן נחמיה מתורגמניה דרבי שמעון בן לקיש כל הפרשה כולה לא נאמרה אלא בנואף ונואפת ארור האישי אשר יעשה פסל ומסכה וגו' בארור סני ליה אלא זה הבא על הערה והוליד בן והלך לבין עובדי כוכבים ועבד עבודת כוכבים ארורין אביו ואמו של זה שכן גרמו לו ת"ר ונתת את הברכה על הר גריזים ואת הקללה וגו' מה תלמוד לומר אם ללמד שתהא ברכה על הר גריזים וקללה על הר עיבל הרי כבר נאמר אלה יעמדו לברך את העם על הר גריזים וכתיב ואלה יעמדו על הקללה בהר עיבל אלא להקדים ברכה לקללה יכול יהיו כל הברכות קודמות לקללות תלמוד לומר ברכה וקללה ברכה אחת קודמת לקללה ואין כל הברכות קודמות לקללה בלויים אף ברכה בלויים ומה קללה בקול רם אף ברכה בקול רם ומה קללה בלשון הקודש אף ברכה בלח"ק ומה קללה בכלל ופרט אף ברכה בכלל ופרט אלו ואלו עונין ואומרים אמן אף ברכה אלו ואלו עונין ואומרים אמן: **מתני'** ברכת כהנים כיצד כ"ב במדינה אשת אשת ברכה אחת ובמקדש ברכה אחת בכתבו

שמנאפת. מקלל אביו ואמו הבא על אשת איש מולול בצדו ונאמרו שגידלו גידולין רעים צדיתם. משנה עור מפתה אשת איש שהיא כמות דבר ואינה יודעת עונשו כמותו. משיג גבול רעהו בא על אשתו הרי הוא הסיג גבול. מכה רעהו כסתר גורס לו נלחם סתריו שמתות צדיקת מים המרים לוקח שומד להכות נפש לוקח שומד להיות עוקב אחר המנאף ולפתור לו אשת איש וגורס לו מיתה. מטה משפט גר יחוס איני יודע לדרשו: יכול כל הברכות כולן קודמות לקלות. שימרו כל הברכות תחילה עד צדו אשר יקום וגו' ואח"כ יפתחו בקללה: **בגשון הקודש.** כדילפינן קול קול ממה"ל: **מתני'** הכי גרסינן במתני' ברכה כהנים כילד (כו) במדינה אומר אותה שלש ברכות. שמפסקין הכהנים צין פסוק לפסוק ועונין הציבור אמן: **במקדש ברכה אחת.** לפי שאין עונין אמן במקדש ואין לר"ך כאן שום הפסק והכי מפרש בגמרא (א): ככתבו

א) חגיגה ו' זכתי קטו.
ב) תוספתא פ"ח ע"ג.
ג) מדרש פ"ח מ"ב ר"ל.
ד) ועליו (א) (לעיל ג).
ה) ונתקן מ"ג (א) ר"ל הכ"ד
שלתה. רש"י (ט) קע"ג
ריבוא ריבואות ו' אלפים
ריבואות ו' אלפים ועוד
שלש ריבואות ומאהים
אלפים ו' אלפים ומאהים
בריתות ט' ר"ל.

תורה אור השלם

1. אלה דברי הברית אשר צוה יי את משה לברת את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר קרת אתם בדבר: דברים כח טו
2. ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשייתם אתם למען תשכילו את כל אשר תעשו: דברים כח ח
3. ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ותועבת יי משה ודי ה'רש וישם שפתי וינו כל הקים ואמרו אמן: דברים כח טו
4. והיה כי יביאך יי אליהן אל הארץ אשר אתה בא שמה להשתה ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל: דברים יא כט
5. אלה יעמדו לברך את העם על הר גריזים בערבכם את הירדן שמעון ולוי ויהודה ויששכר ויוסף ובנימין: דברים כו יב
6. ואלה יעמדו על הקללה בהר עיבל ראובן גד ואשר ויהודה ונפתלי: דברים כו יג

מוסף רש"י

כללות נאמרו בסניי. הרינו דברים נאמרו כמותם בסניי שלא נאמרו לו כגון ופירשו לו לאחר שהוקם המשכן באהל מועד, שהרי לא נאמרו שש המלות עובדה כלל ה'רץ אלא מזה דלמה מעשה לי וזכנת עליו את עולותיו ואת שלמיתו ולא פירש מתן דמיהן הפשטין ומימון אל עולות והקדמת אימורים אל שלמים ומינה: 1. ובנינו זכתי קטו. ופרטות באהל מועד. משתיק המשכן ודיבר עמו מעל הכפרים, שם פירש לו הכתוב. כדמני ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לחמה. ובספר מות כהנים דהיינו ויקרא תפסרו כל הלכות קרינו, וכן דברים הרינו ומינה: 1. ובנינו זכתי קטו. 2. ונשתלשו בערבות מואב. מפי משה לשראל שנאמר (דברים א) בעבר הירדן צדק מואב האיל משה בחר את המורה וגו' (חגיגה ו) משה מורה שחור משה ואמר ללס על הסדר (חגיגה ו) קטו.

